

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

10. Excaecati & obdurati carent gratiâ sufficienti, quâ videant & moveantur ad bonum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

rari. Quid ergo mirum quod cum Apostolus & Augustinus aliam omnino gratiam postulent, quam opponant legi, & cujus virtute fiat ut lex non operetur iram, non occidat, non sit ministratio mortis & hujusmodi; illam sufficientem tanquam inutilem præterierint, abjecerint, non agnoverint? Vel si ignoraverint, sub lege. cujus omnes effectus habet, comprehenderint? Nam inde est illud: *Quis novit quid est quod fieri debeat, & non facit, nondum a Deo dicitur secundum gratiam, sed secundum legem: non secundum spiritum, sed secundum litteram.* Et illud ibidem non minus efficax & perspicuum:

CAPVT X.

Excæcati & obdurati carent gratia sufficiente, qua videant & moveantur ad bonum.

QUA quidem de re non est nobis magnopere laborandum, nisi plus studii quosdam suscipere constaret, ad obsecrandum ea quæ in August. scriptis manifesta sunt, quam ad ea quæ obsecratoria sunt illustranda, ne aliquod præconcepit opinionibus tantus Doctor asserat præjudicium. Nam tot modis ille tantæque claritate docet, excæcatos obduratosque sufficienti adjutorio divinæ gratiæ nudatos esse, qua possint, vel videre, vel credere, vel rectè vivere, vel peccata vitare, ut satius esset illis fateri, se sensa ejus vel non intelligere, vel nolle sequi quam privatæ sententiæ studio manifesta perturbare. Nam in primis, quamvis nihil aliud Augustinus de obduratis & excæcatis traderet, quam Deum illorum nolle misereri, nolle gratiam infundere, eos deserre, non adjuvare, deesse illis divinæ gratiæ adjutorium, & hujusmodi, nonne satis esset ut intelligeremus eos gratiâ sufficiente destitui? Sic ergo de illis Augustinus non semel loquitur. Nam in quaestione secunda libri primi ad Simplicianum, sic definit obduratorem: *Ut obduratio Dei sit nolle misereri.* Et inferius: *Ut ob hoc dicatur obdurare peccantes quosdam, quia non eorum miseretur, non quia impellit ut peccent.* Quod in epistolam ad Romanos dicit: *a Obdurans deserendo ut male operentur.* Et in tractatibus in Joannem: *b Sic excæcat, sic obdurat Deus, deserendo, & non adjuvando, quod occulto iudicio facere potest, iniquo non potest.* Et rursum: *cum quaestiones huiusmodi in medium venerint, quare alius sic, alius autem sic, quare ille Deo deserente excæcetur ille Deo adjuvante illuminetur, non nobis iudicium de iudicio tanti iudicis usurpemus.* Et ibidem iterum: *Abstinet ut sit iniquitas apud Deum, sive quando adjuvat, misericorditer facit, sive quando non adjuvat, iuste facit.* Unde alibi excæcatum vocat, *Desertum omni lumine veritatis.* Et de utrisque obduratis & excæcatis simul: *Hinc excæcantur & indurantur, quia negando divinum adjutorium non adjuvantur.* Et alibi in Psal. exponens, quid sit frigus Dei ex quo sequitur desertio Dei: *Ecce, inquit, deserit peccatorem, ecce non vocat, ecce non aperit sensum, ecce non infundit gratiam.* Si nihil igi-

A Quando Deus docet, non per legis litteram, sed per Spiritus gratiam, ita docet, ut quod quisque didicerit non tantum cognoscendo videat, sed etiam volendo appetat, agendoque perficiat. Quibus profectò sententiis nihil evidentius dici potest, ut omnem illam recentiorum sufficientem gratiam se indicet sub lege & littera, non sub Spiritus gratia comprehendere.

Et ista de Iudæis & eorum gratia sufficienti. Nunc quia eandem sufficientiam adjutorii quidam etiam ad excæcatos & obduratos, adeoque eunctos infideles extendunt, quid de talibus tradiderit, paucis perstringendum est.

A tur, ut dixi; aliud haberemus, quam hæc & hujusmodi quibus Augustinus ad explicandam obdurationem & excæcationem utitur, non satis esset ut talibus gratiam sufficientem subtractam esse sciremus? Quid enim absurdius quam dicere, quod Deus eos deserat, non adjuvet, omni lumine destituit, non vocat, quod eis non aperit sensum, non miseretur, non infundit gratiam, quibus sufficientem tribuit? An eo-que forte delirabimus, ut sufficientem gratiam, nec adjutorium, nec gratiam, nec misericordiam, Dei esse dicamus? Hæc sane prudentes viri compelli se sinunt, dum negare malunt quicquid sibi in Augustino adversatur, quam vera quæ senserit confiteri.

Sed non in istis generalibus locutionibus, quamvis perspicuis, Augustinus stetit. Docet enim consequenter plurimis locis, ita deserit excæcatos atque obduratos, ut bonum quod eis volendum aut faciendum est, facere ac velle, imò cernere non possint. Quod non aliud profectò est, quam eos ab adjutorio sufficienti prorsus deserit; utpotè cujus proprius effectus est, posse facere, posse velle, posse cernere. Voluntas enim eorum divino lumine & calore destituta, tam glaciali frigore constringitur ad volendum malum, ut bonum præduritia nollendi, velle non possint; quia voluntatem, Deo gratiam non infundente, mutare non possunt. Afferit hoc exponitque diversis locis August. Nam in illo ipso proxime citato cum dixisset: *Ecce deserit peccatorem, ecce non vocat, ecce non aperit sensum, ecce non infundit gratiam, vim discretionis illius statim explicando subtexit: Soluatur homo si potest gratia, non potest stultitia. Quare non potest? In faciem eius quis subsistet? Sive ut nos legimus, Ante faciem frigoris eius quis sustinebit? Hoc est, ut iterum explicando subiicit; Quis seipsum liberabit, si ille deseruerit? Et in lib. de perfectione iustitiæ: Quasi non debeat Deo agere gratias, qui præcepta voluit, QUI DESERTUS OMNI LUMINE VERITATIS HÆC VELLE NON POTEST. Et in quaest. in Matth. Cogimur fateri alijs quibusdam peccatis ita eos excæcari meruisse, quæ tamen excæcatione non potuerunt credere. Et mox iterum: Credere non poterant quia excæ-*

lib. de grat. cap. 13

lib. 1. c. 2.

lib. de perf. cap. 19.

Tract. 53.

lib. de perf. cap. 19.

Tract. 53.

lib. de perf. cap. 19.

Tract. 53.

lib. de perf. cap. 19.

cap. 14.

lib. de perf. cap. 19.

lib. de perf. cap. 19.

lib. de perf. cap. 19.

cati erant. Et l. 2. de ferm. Dom. in monte. Non inuenies, non enim possunt, cum superstitione & con-
 in monte. 9. tentione cecati sunt. Et sane qui fieri potest ut
 cecus videat? Si enim adhuc videndi sufficien-
 te habet gratiam & consequenter potestatem
 cuius conferendæ causâ gratia talis adesse sin-
 gitor, profectò non jam cecus est. Quod Au-
 gustinus sæpè insinuat, nonnunquam etiam
 apertissime proficitur. Illud miror non atten-
 dere homines cecos, vel potius, non miror non videre
 cecos. Et in libris de Civitate Dei: Quid ergo
 mirum si hæc manifesta non vident, quoniam oculi
 sunt obsecrati ne videant? Quid mirum si caelestia
 non suspiciunt, qui ut in terrena sint preni, dorsum eor-
 um semper incurvum est? Vbi quod hic nominat
 oculos obsecratos, in Psalmum istum scribens
 ad quem alludit, cor cecum vocat. Quam
 videndi impotentiam ut efficacius exprime-
 ret, oculos eorum extinctos esse nec videre
 posse, non semel asserit. Nam in Psalmum B
 quinquagesimum septimum de excecatione
 tractans eorum qui ab Apostolo sigillantur:
 In Psal. 57. Vt de ista, inquit, sola loquamur pena, observa-
 tio cordis, excecatio mentis parva est pena? Si quis
 fursum faciens, statim oculum perdidisset, omnes
 dicerent Deum irascentem vindicasse. Oculum cordis
 amisit, & ei peperisse putatur Deus? Et in fine
 istius commentarii: Letabitur iustus cum viderit
 vindictam. Si autem non habeat oculos unde videat
 vindictam, id est si excecatus est, contristabitur
 nec corrigetur ex illa. Et paulò post causam
 huiusmodi duritiei reddens: Sed iam est men-
 tis cecitas, iam oculus mentis extinctus est. Si cecus
 oculis carnis ad mensam suam quamlibet opimam
 discumbere, miserum eum diceret. Cecus interius,
 panem Christum non videt, & beatus est? Hoc non
 dicit nisi pariter cecus. Quæ cecitatis istius cum
 corporali comparatio, imò ipsum solum cæ-
 citatis nomen plus aliquid profectò dicit
 quam averfam à videndo voluntatem, scilicet
 videndi impotentiam, quæ etiam accedente
 videndi voluntate tolli nequeat. Unde cum
 Pelagius omninò similem semper viden-
 di, imò & bene vivendi possibilitatem
 homini peccatori adesse vellet, quæ nullius
 pænæ inflictione tolli posset, responderet ei
 Augustinus, amitti non solum videndi possi-
 bilitatem, sed etiam illam non posse vi-
 luntatis auferri: Posset, inquit, & medicum
 quærere (si videlicet natura de cetero man-
 sisset salva, sicut præmiserat) qui cæci oculos sa-
 naret, & videndi possibilitatem restitueret, quæ fue-
 rat amissa per cecitatem: QUONIAM COE-
 CUS PUTO QUOD VELIT VIDE-
 RE SED NON POTEST. Si autem vult
 & non potest, inest voluntas, sed amissa est possibilitas.
 Enimverò qui possit adesse homini suffi-
 ciens gratia tollendi suâ voluntate cæcita-
 tem, equidem nescio. Nam quamvis nemo,
 nisi meritis gravium peccatorum, quæ suâ D
 voluntate commisit, excecetur, postquam
 tamen illa perpetrata sunt, non est amplius
 humanæ, sed divinæ voluntatis ut cecitate
 careat aut plectatur. Est enim pænâ quæ ex
 divino penderi iudicio, de cuius ratione est,
 ut sit involuntaria. Quæ omnia significat-

vit breviter Augustinus, quando contra Iu-
 lianum scripsit: Eademq; cecitas si peccati pænâ
 non esset, non diceretur: Excecavit enim illos malitia
 illorum. Quod si de Dei iudicio non veniret, non legere-
 mus, obsecrarentur oculi eorum ne videant, & dorsum
 eorum semper incurva. QUIS PORRÒ VOLENS
 COECUS EST CORDE, CUM VE-
 LIT NEMO COECUS ESSE VEL COR-
 PORE Vnde alibi pænâ excecationis
 haud secus atque obdurationis, à divina vo-
 luntate fuscatur: Ille igitur qui secundam Apo-
 stolicam sententiam, cuius vult miseretur, & quem
 vult obdurat; procul dubio quem vult illuminat, &
 quem vult excecatur. Quemadmodum igitur cæ-
 citatis inflicto à divinâ pendet voluntate, ita
 cecitatis permissio. Est enim talis pænâ quæ
 non solum videndi possibilitatē tollit, & hoc
 ipso gratiam videndi sufficientem excludit,
 sed etiam solâ divinâ voluntate rarissimam
 gratiam infundente remouetur, juxta illud
 Augustini: Cæcitas cordis, quam solus remouet
 illuminator Deus, & peccatum est quo in Deum non
 creditur, & pænâ peccati qua cor superbam dignâ
 animadversione punitur, & causâ peccati, cum mali
 aliquid cæci cordis errore committitur. Hæc autem
 rarissima gratia qua cecitas dispelli, & pec-
 cata ex cæci cordis errore necessariò nasci-
 tura vitari possunt, iudicio Dei nunc multis
 deest, quia pænâ est, prout hoc Augustinus
 absolutâ auctoritate definit; non de excec-
 catis & obduratis tantum, de quibus ipse
 nunquam vel dubitavit, sed generaliter de
 multis alijs peccatoribus, quibus Deus illud
 negandum esse occidit aequitate constituit:
 Si hoc adiutorium vel Angelo vel hominibus primum
 facti sunt desuisset, quoniam non talis natura facta
 erat, ut sine divino adiutorio posset manere si vellet,
 non utique sua culpa cecidisset. Adiutorium quippe
 desuisset sine quo manere non possent. Nunc autem qui-
 bus deest tale adiutorium iam pænâ peccati est. Quibus
 autem datur secundum gratiam datur, non secundum
 debitum. Qui locus præcipue, cuida recentiori
 tam luculentus visus est, ut quamvis sufficientē
 omnium gratiam ex professo defendat, Aug. 97. c. 23. 6.
 tamen contrarium docuisse, Prosperum que
 & Fulgentium ei adhæsisse, nec se ad ejus
 loca respondere posse a pertè fateatur. Quid
 enim ad præcedentia loca de videndi impossi-
 bilitate quæ cecis à Deo inflicta est, & ab
 ipso solo tolli potest, & ad illum in primis
 postremum responderi cum aliqua probabili-
 tate possit, ignoro. Comparat enim primum
 hominem cum sua damnata posteritate:
 quorum illum apertissime dicit, deficiente
 adiutorio quo posset manere, si vellet, sine
 culpa casurum: Eius verò posteritatem non
 posse obtinere suam innocentiam, si sibi
 illud deest, quia pænâ peccati est quod sub-
 trahitur, gratia quod donatur. Et ista ratio
 & radix est, cur sexcentis locis contra Pela-
 gianos doceat, quod alij iuvantur alij non ju-
 vântur, divini esse iudicij. Quo nihil aliud do-
 cet quam quod loco citato docuit, justè vide-
 licet quibusdam gratiam subtrahi, sine qua
 impossibile est, justum manere, & injustum
 rectè vivere & peccata vitare, quamvis velit.

Ex

304

Ex ijs quæ jam diximus consentaneum esse facile videt quisquis Augustini principiis innutritus est; excœcatis & obduratis deesse sufficientem gratiam, non solum eam qua cordis oculis videant veritatem; eamque mollitiæ voluntate sectentur, sed etiam eam qua peccata cavere possint, quæ ex istis principiis proficisci solent. Quod non minus perspicuè & constanter quam præcedentia sanctissimus Doctor adversus Pelagium tradit, qui pœnas istas, peccatorum causas esse posse nesciebat: *Nec cogitat, inquit prævaricationem legis, quàm dignè lux deserat veritatis, qua desertus utique sit cœcus, & plus necesse est offendere, & cadendo vexetur, vexatusq; non surgat ut ideò tantum audiat vocem legis, quo admoveatur implorare gratiam Salvatoris. Rectè admoveatur, dicit, nam quam vis hujusmodi admoveatur non lege solum, sed & doctrinâ & prædicatione & correptione, non propterea re ipsa invocat Salvatorem. Legem enim talibus, doctrinam & prædicationem & correptionem proferre, officia sunt benignitatis humanæ, quæ frustra cœcis & surdis adhibentur, nisi aliis miseretur Deus: Quibus enim Deus nascitur, quid misericordia conferet humana? Nam ut sapiens*

dicit: Considera opera Dei quod nemo possit corrigere, quem ille despexerit. Hinc igitur ad. luc in eodem libro explicans Augustinus excœcatorum insufficientiam ad vitanda peccata: Deserti, inquit, luce iustitia, & per hoc contenebrati quid pariant aliud, quam hæc omnia, qua commemoravi, opera tenebrarum, donec dicatur eis, si dicto obaudiant, surge qui dormis &c. Et adhuc inferius illud explicans: Ad peccatum valet mors anima, qua necesse est mortua opera faciat, donec Christi gratia reviviscat. Hinc ergo ex ista cordis cœcitate & voluntatis obdurate nascitur præcipuè quædam peccandi necessitas, quam Augustinus multis in locis expresso docet, quæ non est aliud quam quædam impotentia seu insufficientia cavendi peccata, tentationesque superandi, nec aliunde nascitur, quam ex eo quod sufficienti illo adjutorio deseruntur. De qua peccandi necessitate, quia multa superius diximus, eadem iterare supervacuum duco: Cùm hæc sufficient ad illam sanè mirabilem Scholasticorum opinionem Augustini auctoritate refellendam, qua sufficiens illis adjutorium divinæ gratiæ, tantâ profusione, nullâ divinæ severitatis consideratione præbuerunt.

*Euseb. 7.
Lib. de nat. & grat. c. 23.
Ibidem.
Vide dicta lib. 3 de peccati natura lapsæ p. n. 101. & similis cap. 12. item lib. 2. c. 2. 3. 4.*

CAPVT XI.

Infideles carent gratia sufficienti ad salutem tam proxima quam remota, & omnibus principiis ejus.

NVNC de infidelibus aliquid adjungendum est. Putant enim nonnulli Scholastici etiam illis omnibus, vel semper, vel certis temporibus auxilium sufficiens dari, quo salvari possint. Sed quia salus à fide incipit, auxilium sufficiens ad salutem erit ut minimum sufficiens ad credendum. Nullum est autem sufficiens ad credendum, nisi ad sit credendorum propositio, & supernaturalis aliqua voluntatis excitatio. Porro quia non nisi gratis ac temerè dici potest, talem omnibus infidelibus dari; imò quia satis certum est etiam per experientiam, quibusdam tale quid neque vigilando, neque somniando in mentem venisse unquam, & certissimum, non semper intus excitari & illuminari mentem eorum, hinc facile admittunt non semper illud auxilium sufficiens ad salutem esse præsto in actu, esse tamen in eorum vel proximâ vel remotâ potestate. Nempè quia saltem possunt non ponere impedimentum divinæ vocationi, quod si facerent non peccando, sine dubio vocaretur ulterius, peccando autem reddunt se incapaces gratiæ sublimioris. Tale auxilium enim ad non peccandum ferè omnes unanimiter adesse etiam infidelibus volunt; utpotè sine quo peccatum eis non posset ad culpam imputari. A quibus auctoribus si quæras, cujusmodi istud auxilium sit, alij dicunt esse cogitationem aliquam etiam ab

objectis naturalibus suscitaram, alii aliud, ut diminutionem virium adversarii, amotionem occasionis qua tentamur, terrorem, blandicias objecti alterius, alii generaliter aliquid adjutorium gratiæ naturalis in substantia. Itaque moles disputationis eo redit, utrum infideles hujusmodi auxilium sufficiens ad non peccandum, & consequenter ad salutem æternam adipiscendam habeant. Et quidem eos omni tali gratia carere, nullam in Augustini principiis dubitationem continet. Quicquid enim diximus, ut Iudæos gratia sufficienti servandi præcepta legis caruisse probarem, multò validius in Infidelibus locum habet, prout res per se ipsa clamat. Quid per se absurdius quam quod illi gratiam sufficientem ad præcepta custodienda habere statuatur, qui & ignorant pleraque præcepta, & eorum legislatorem Deum; illi verò careant, quibus & sui, & præceptorum suorum agnitionem dedit? Nam præter eandem illam ingentem tentationum superandarum impotentiam ex libidinibus profectam, quæ in omnibus infidelibus pariter ac Iudæis reperitur, accedit præterea profunda rerum agendarum cavendarumque ignorantia, qua de tenebris in tenebras cadunt, hoc est, ex uno peccato in aliud præcipitantur. Hæc autem peccata, vera peccata sunt, quamvis ignorantiam illam dissipare non possint, prout latè in præcedentibus

Vide supra lib. 3 de peccati natura c. 4. & 5. Ita Bellarm. supra Suarez supra & V. J. quædam. Vide latè supra hoc libro c. 4. & 5.

Vide supra lib. 3 de peccati natura c. 4. & 5. Ita Bellarm. supra Suarez supra & V. J. quædam. Vide latè supra hoc libro c. 4. & 5.

